

EDITORIAL

Milí čtenáři, přátelé Ústeckého kraje, přinášíme Vám druhé číslo zpravodaje Ústecko – živý region, čtvrtletníku vydávaného v rámci stejnojmenného projektu. Dubnové číslo přináší další novinky a zprávy o aktivitách, kterými se snažíme učinit tento region udržitelnější, zelenější a kvalitnější pro život jeho obyvatel. V uplynulých týdnech se to o to přičinilo hned několik tisíc občanů čtyř partnerských měst zapojených do tohoto projektu: Roudnice nad Labem, Bíliny, Krásné Lípy a Litoměřic, kde se konaly akce pro veřejnost s názvem „Téma 2007“. V rámci nich občané vybírali vždy z devíti témat to, které považují za nejvýznamnější, kterými se chtějí spolu s politiky zabývat a u kterého by do budoucna rádi viděli změnu k lepšímu.

Zatím jsou známy konečné výsledky hlasování z Roudnice nad Labem a Bíliny. V Roudnici hlasovalo 840 občanů a zvítězilo téma „Řešení soužití s Rómy ve městě“ před „Systémem parkování v centru“. V Bílině, kde hlasovalo 927 obyvatel, mají obdobně největší zájem o řešení „Spolužití občanů různých národností na sídlištích“ a následně o „Bezpečnost a stoupající kriminalitu“. Konečné výsledky ze všech měst budou známy v květnu na webových stránkách projektu. Ke dvěma až třem „vítězným“ tématům v každém městě budou uspořádány společné diskusní a plánovací akce a vzniknou i pracovní skupiny na principu místní Agendy 21.

Dubnové číslo zpravodaje se věnuje zejména tzv. indikátorům udržitelného rozvoje. Jedná se o vybrané ukazatele, jejichž sledování umožní zástupcům měst posuzovat, zda se rozvoj ubírá směrem, který je příznivý pro obyvatele, pro městské přírodní prostředí i místní ekonomiku. Zpravodaj dále přináší informace o aktuálních a plánovaných školeních, zaměřených převážně na možnost hledání zdrojů a získávání prostředků pro projekty měst i neziskových organizací (fundraising), a na vzdělávání a výchovu k udržitelnému rozvoji. Toto číslo přináší další z řady článků posuzujících vývoj jednotlivých společenských oblastí v kraji z hlediska udržitelnosti – tentokrát se věnuje tématům zdravotní a sociální péče, ekonomiky, průmyslu a dopravy v regionu.

Přejeme Vám příjemné čtení.

Barbora Šafářová

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

PR koordinátorka projektu Ústecko - živý region

INDIKÁTORY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE MĚST ANEB JAK ZMĚŘIT, ZDA SE MĚSTO VYVÍJÍ JAK CHCEME

Udržitelný rozvoj měst se poslední dobou skloňuje v mnoha pádech, přesto není úplně jasné ani profesionálům, kteří se tématem zabývají, co si pod tímto souslovím představit. „Udržitelné město je takové, ve kterém chce člověk žít až do konce svého života“, říká Milan Rajtr, starosta severočeského Nového Města pod Smrkem. To může zcela obecně znamenat, že město prospívá ekonomicky, společnost myslí na různé sociální skupiny a občany, stav životního prostředí se spíše zlepšuje než stagnuje a v čele města stojí radnice silná, rozumná, zodpovědná a nezkorumpovaná, která samozřejmě s občany komunikuje.

Jestliže toto může o „svých“ městech tvrdit mnoho politiků, jen málo z nich to může dokázat. To přivedlo skupinu odborníků týmu pro městské životní prostředí při Evropské komisi a jejich kolegy z řad starostů k myšlence vytvořit sadu ukazatelů, které by o kvalitě života ve městech prozradilo víc. S myšlenkou „co nejde změřit, nelze ani ovlivňovat“ vyvinuli v rámci projektu „Udržitelná města“ (Sustainable Cities) v roce 2002 tzv. sadu Společných evropských indikátorů (European Common Indicators, ECI) pro městské životní prostředí.

Sada navržených ukazatelů byla diskutována a měněna, až došlo v zásadě ke shodě na deseti základních ukazatelích neboli oblastech klíčových pro rozvoj měst České republiky v 21. století.

- A.1 Spokojenost občanů s místním společenstvím**
- A.2 Místní příspěvek ke globálním změnám**
- A.3 Mobilita a místní přeprava cestujících**
- A.4 Dostupnost veřejných prostranství a služeb**
- A.5 Kvalita místního ovzduší**
- B.6 Cesty dětí do školy a zpět**
- B.7 Nezaměstnanost**
- B.8 Zatížení prostředí hlukem**
- B.9 Udržitelné využívání území**
- B.10 Ekologická stopa**

K sadě je připojen i tzv. doplňkový nebo specifický indikátor (nebo více), který vybírají ve veřejných anketách samotní občané měst podle toho, co sami považují za klíčové nebo palčivé téma.

Sadu experti představili jako nástroj pro veřejnou správu, jak lépe rozumět své roli při zlepšování kvality života obyvatel. Doporučili ji místním správcům ke sledování, což doplnili i metodikou sběru informací, vyhodnocování a zveřejňování. V praxi například ukazatel dostupnosti veřejných prostranství zahrnuje přístup a plochy veřejné

zeleně, které měříme jejich celkovým rozsahem, rozmístěním vzhledem k hustotě obyvatelstva ve městě, poměrem vysázených a pokácených stromů.

I když jsou jednotlivé ukazatele stejně jako způsoby jejich monitorování různorodé, (některé objektivně - měřeními, jiné subjektivním hodnocením obyvatel pomocí dotazníků), mají něco společné. Zaměřují se na budoucnost a dlouhodobý vývoj, jsou srozumitelné, podložené spolehlivými informacemi, jsou akceptovány a nebo - v případě specifických indikátorů - dokonce vybrány místními lidmi a jsou relevantní pro pojem „udržitelnost“ - to znamená, že podporují zároveň rozvoj ekonomický, sociální a nepoškozují životní prostředí.

Je přítom na rozhodnutí zástupců měst, zda s indikátory pracují jako s cíli, ve které doufají, že se jim podaří splnit, nebo je vyžívají k měření toho, co už dosaženo bylo. Každý jednotlivý ukazatel odkazuje k nějakému stavu nebo problému i k tomu, jak systém dobře nebo špatně funguje jako celek. Jednotlivě nabízejí informace, které pomohou předejít nebo řešit problémy v různých oblastech dříve, než přerostou přes hlavu. Jsou jako vysvědčení uprostřed školního roku, které ukazuje, nakolik je student dobrý, že projde do dalšího ročníku, v čem je třeba zabrat a kde bude nutné pomoci zvenčí.

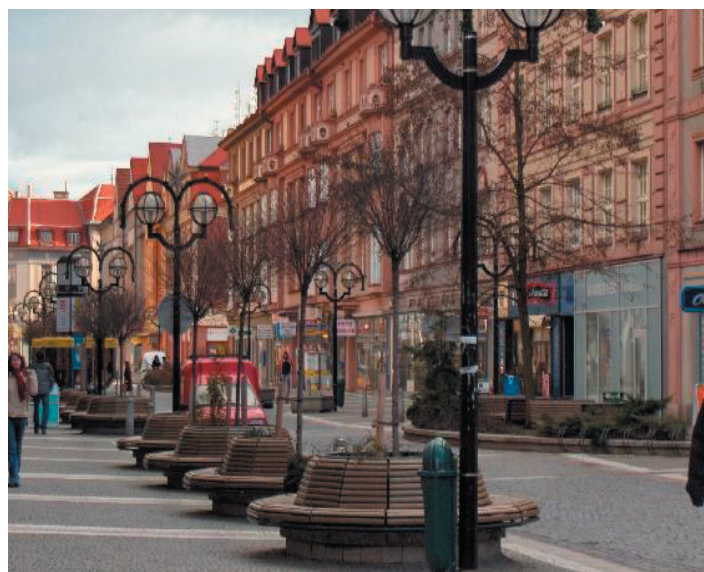

Ukazatele také poskytují zpětnou vazbu, která umí odhalit dopady politických rozhodnutí na stav sledovaných oblastí. Tím rozhodování politiků „zprůhledňují“ - ať už pro novináře, občana nebo místní nevládní organizaci, které zajímá stav věcí. Praxe ukazuje, že města sledující indikátory většinou ochotně využívají jedné z nejsilnějších stránek tohoto konceptu - možnosti utřídit, zjednodušit a veřejnosti prezentovat množství komplexních informací. A využívají příležitosti komunikovat navenek o věcných tématech, jako je doprava, zeleň, hluk, bezpečnost dětí na cestě do škol a dalších.

Tato aktivita úzce souvisí se strategickým rozvojem měst a vzhledem ke svému komunitnímu rozměru rovněž s místní Agendou 21. Výsledky sledování jsou díky jednotné metodice dobře porovnatelné mezi městy navzájem. V České republice to v současné době čítá 19 měst, z toho 4 z nich jsou nově v Ústeckém kraji, v Evropském měřítku je to přes 150 měst.

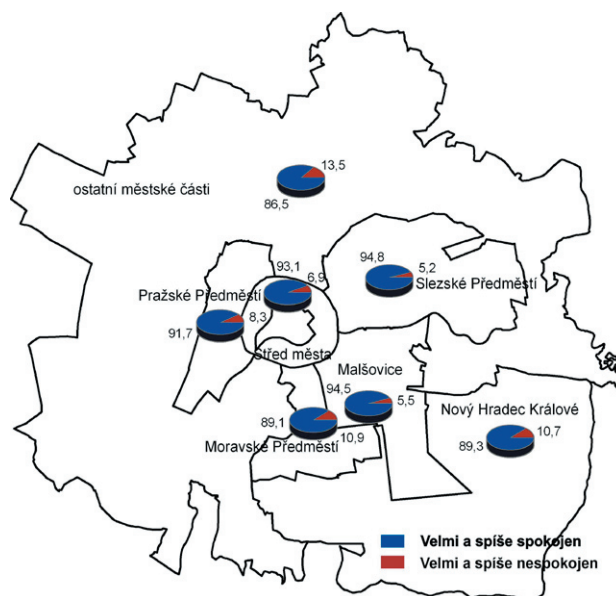
Barbora Šafářová Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

Příklad z města Hradce Králové, které pracuje s indikátory udržitelného rozvoje

Hradec Králové sleduje některé indikátory ze sady ECI již od roku 2003 a využívá pro jejich prezentaci geografický informační systém (GIS), který dává sledovaným jevům nový rozměr. Mapy GIS dokáží identifikovat nejzávažnější problémy a slabiny přímo v prostoru.

Příklady ukazují využití výsledků z dotazníkového šetření o spokojenosti obyvatel. Díky systému GIS dokážeme sledovat, ve kterých částech města jsou občané spokojenější, kde jsou sledované problémy aktuální a do kterých částí města je potřeba směřovat větší pozornost. GIS lze rovněž využít na promítnutí dalších indikátorů týkajících se rozvoje města. Velmi často se pomocí něho zobrazuje dostupnost služeb pro občany (obchody, zastávky MHD, zdravotnická zařízení) či je využíván pro optimalizaci rozmístění různých služeb.

Obrázek: Celková spokojenost s obcí jako místem pro život a práci, dle místa bydliště respondentů

Obrázek: Spokojenost s vlastním bydlením dle místa bydliště respondentů

Tento projekt je spolufinancován ze zdrojů Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

AKTUÁLNĚ Z PROJEKTU „Téma 2007“ - akce pro veřejnost

V dubnu se ve všech partnerských městech projektu tj. v Roudnici nad Labem, Bílině, Krásné Lípě a Litoměřicích konaly veřejné ankety nazvané Téma 2007, jejichž cílem bylo zjistit, která témata patří k nejčastěji diskutovaným a která samotní obyvatelé měst považují za skutečně nejvýznamnější. Občané vybírali jedno z 9-10 předem vytipovaných témat v každém městě. Hlasovalo se pomocí internetu, SMS a letáků přímo v ulicích měst. Zatím sečtené hlasy v Roudnici a Bílině, i průběžné výsledky z Krásné Lípy a Litoměřic ukazují, že obyvatelé nejvíce trápí problémy soužití s menšinami, bezpečnost a doprava. K vybraným tématům budou uspořádány společné diskusní a plánovací akce a vzniknou pracovní skupiny občanů. Podrobné výsledky hlasování v jednotlivých městech lze nalézt na www.timur.cz sekci Téma 2007.

Noví koordinátoři pracují v Bílině a v Krásné Lípě od ledna, v Litoměřicích od dubna

Ve třech městech vznikly nové pracovní pozice místních koordinátorů a koordinátorek. Náplní jejich práce bude vytvářet podmínky pro spolupráci radnice s občany, zejména na akcích zlepšujících životní prostředí a kvalitu života občanů, iniciovat nové rozvojové projekty ve městě a pomáhat hledat další zdroje, začít sledovat tzv. indikátory udržitelného rozvoje a podílet se na všech aktivitách souvisejících s tímto projektem včetně jeho propagace.

Bílině vzniklo nové místo na městském úřadě a koordinátorem se stal Ing. Zdeněk Müller. Obdobně i v Litoměřicích bude pozici místní koordinátorky zajišťovat pracovnice městského úřadu Ing. Dana Svobodová. V Krásné Lípě vzniklo pracovní místo v neziskové organizaci ZO ČSOP Tilia. Místní koordinátorkou se stala Šárka Pešková.

Semináře

V únoru a v březnu se v rámci projektu opět konaly zajímavé semináře. Velmi úspěšný byl seminář „Financování projektů zaměřených na udržitelný rozvoj obcí v Ústeckém kraji: fondy EU – naše příležitost“, který se konal 15. února v Domě dětí a mládeže v Ústí nad Labem. Naším hlavním cílem bylo seznámit zástupce měst, obcí a mikroregionů Ústeckého kraje s fungováním fondů Evropské unie, ze kterých bude možné čerpat mezi lety 2007 až 2013 finanční prostředky na rozvojové projekty související s udržitelným rozvojem a ochranou životního prostředí. Seminář však nebyl zaměřen pouze tímto směrem.

Účastníkům byly rovněž představeny základy vyhledávání a získávání finančních prostředků pomocí tzv. fundraisingu. Na semináři byly představeny i příklady dobré praxe neboli úspěšné projekty. Prvním z nich byl projekt nazvaný Středisko služeb venkovu, jež je realizován ve venkovském mikroregionu Záhoran, poblíž Hranic na Moravě. Druhý příklad byl z oblasti Benecka z Krkonoš, kde vzniklo sdružení nejvýznamnějších aktérů v oblasti cestovního ruchu. To se snaží koordinovat rozvojové aktivity s obcí a tím rozšiřovat nabídku služeb a zpřijemňovat pobyt návštěvníků. Semináře se zúčastnilo 40 zájemců.

Druhý týden v březnu se v Ústí nad Labem a v Mostě konala školení „Ekologická stopa a ekologický audit školy“ určená pro garanty ekologické výchovy ze základních škol Ústeckého kraje. 34 učitelek a učitelů se seznámilo s problematikou ekologického auditu škol, měřením ekologické stopy ZŠ a možnostmi využití ekologické stopy ve výuce. Učitelé/učitelky se navíc mohli zaregistrovat jako zájemci o měření ekologické stopy na své škole. Této šance využilo 16 účastníků.

Více viz: <http://ekopolitika.cz/ustecko-zivy-region/seminare.html>

Leona Kupčíková

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

Připravované akce

Školení GIS – Geografické informační systémy

GIS neboli geografický informační systém je organizovaný souhrn počítačové techniky, programového vybavení, geografických dat a zaměstnanců navržený tak, aby mohl efektivně získávat, ukládat, aktualizovat, analyzovat, přenášet a zobrazovat všechny druhy geograficky vztažených informací.

Na 22. květen chystáme další školení tentokrát určené především zástupcům a zástupkyním obcí, měst a mikroregionů. Školení bude zaměřené na využívání GIS při hodnocení udržitelného rozvoje měst a obcí. Kromě teoretických a metodických náležitostí GIS budou představeny i příklady dobré praxe z tuzemska i zahraničí.

Na školení se můžete přihlásit již nyní zasláním emailu na elektronickou adresu: josef.novak@ekopolitika.cz. V e-mailu uveďte: vaše jméno, jméno organizace, ve které působíte, IČ a číslo účtu, ze kterého budete platit účastnický poplatek a kontakt.

Více viz: <http://ekopolitika.cz/ustecko-zivy-region/seminare.html>

Nabídka

Indikátory udržitelného rozvoje a strategické plánování - CD ROM

Na podzim roku 2006 byli v Ústí nad Labem uspořádány dva odborné semináře, na kterých jsme společně s pracovníky Krajského úřadu, starosty, místostarosty, pracovníky obecních úřadů a se zástupci neziskových organizací Ústeckého kraje diskutovali o strategickém plánování na místní a regionální úrovni a o naplňování Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje.

Hlavním výstupe seminářů je společné CD „Indikátory udržitelného rozvoje a strategické plánování“. Na tomto CD si můžete přečíst odborné články či prohlédnout prezentace o:

Tento projekt je spolufinancován ze zdrojů
Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

- metodách strategického plánování;
- nových trendech v zapojování veřejnosti;
- ozeleňování veřejné správy;
- indikátorech udržitelného rozvoje;
- i (ne)naplňování Strategie udržitelného rozvoje ČR a Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje.

Za pozornost stojí i příklady dobré praxe z Hradce Králové, Kladna a Litoměřic. Navíc vám autoři odborných článků prozradí, zdali je město, ve kterém žijí „udržitelné“ a podělí se s vámi o zajímavé zážitky ze svého profesního i soukromého života. Součástí CD je i bonus, který nikde jinde nezískáte! Můžete si prohlédnout fotografie ze seminářů a navazujících akcí, nahlédnout do slovníčku pojmů a získat odkazy na další zdroje informací.

CD si můžete objednat na elektronické adrese: leona.kupcikova@ekopolitika.cz. Zaplatíte pouze poštovné!

PŘEDSTAVUJEME VÁM KOORDINÁTORY PROJEKTU

V následujících číslech čtvrtletníku Ústecko – živý region vám postupně představíme koordinátory projektu v jednotlivých městech Ústeckého kraje. Ve městě Bílině se jím stal v lednu 2007 Ing. Karel Müller.

Karel Müller je původní profesí zemědělský inženýr, vystudoval Vysokou školu zemědělskou v Praze a v tomto oboru pracoval více než 20 let. Poté působil ve veřejné správě jako vedoucí odboru správy majetku města Bíliny. Po reorganizaci městského úřadu a následném zrušení tohoto odboru začal pracovat na nově vzniklém oddělení regionálního rozvoje, kde se zaměřoval na získávání finančních

prostředků z různých dotačních programů, grantů a nadací a tuto práci vykonává dosud.

Pane Müller, pocházíte z Bíliny?

Pocházím z Postoloprty v bývalém okrese Louny. V Bílině žiji, bydlím a působím od roku 1981.

Jaký vztah máte k městu a čeho si na něm vážíte?

V Bílině se mi líbí, že je zde dostatek kulturního i sportovního vyžití a v posledních letech se výrazně změnila i tvář města díky investicím do oprav a rekonstrukce historického jádra města. Je zde dostatek sportovních areálů, z nichž jsou některé na opravdu vysoké úrovni, např. atletický stadion, který má jednu z nejlepších běžeckých drah v kraji.

Co si od projektu Ústecko – živý region slibujete, v čem bude podle Vás přínosem?

Projekt by měl městu a jeho zastupitelům přinést ucelenější a přesnější přehled o potřebách obyvatelstva a následně pak zvýšení možností využívání finančních z fondů EU k řešení těchto problémů. V neposlední řadě by měl přinést i zvýšení informovanosti široké veřejnosti o dění ve městě a možnosti se na tomto dění podílet.

Co je potřeba udělat, aby se Bílina stala udržitelným městem?

Město Bílinu trápí v současné době mnoho problémů, které je třeba postupně řešit. Asi největším problémem je zprovoznění lázeňského komplexu a to tak, aby se Bílina stala opět živým

lázeňským městem. Vůle ze strany vedení města řešit tento problém zde určitě je, svědčí o tom řada jednání týkajících se tohoto problému a to jak na místní, tak i mezinárodní úrovni.

Z průběžných výsledků veřejného hlasování o „Tématu pro Bílinu 2007“ vyplývá, že občané vidí ve městě jako prioritní oblasti zlepšování soužití občanů různých národností na sídlištích, řešení bezpečnosti a kriminality, požadavkem je i řešení dopravy. Překvapují vás výsledky?

Výsledky, které hlasování přineslo, mě nikterak nepřekvapují, protože témata, ze kterých se vybíralo, byla zvolena velice zodpovědně - po konzultacích s místními občany i s představiteli města. Témata byla v tabulce řazena podle důležitosti.

Pokud byste „Téma pro Bílinu 2007“ volil Vy, jak byste hlasoval? Mně osobně trápí všechny problémy města, ale protože jejich vyřešení - myslím všech - je běh na dlouhou trať, tak bych upřednostňoval řešení dopravní situace na průtahu městem a soužití občanů různých národností na sídlištích.

Kromě indikátoru vybraného občany začne radnice sledovat i některé další ze sady ukazatelů udržitelného rozvoje, sledující kvalitu života. Jaké ukazatele to budou a proč zvolna tyto?

Pro Bílinu se jeví jako nejdůležitější sledování indikátoru Spojenosti občanů s místním společenstvím. Pokud se podaří zprovoznit monitorovací stanici, tak i indikátor Kvality místního ovzduší. Pokud se začnou sledovat některé další, budou to ty, které vyplynou z konečných výsledků dotazníkové akce. Té se odhadem zúčastnilo asi 1 000 občanů.

Děkuji za rozhovor.

Bylo mi potěšením.

Barbora Šafářová

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

PRAKTICKÉ INFORMACE KE SLEDOVÁNÍ INDIKÁTORŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ – KDO, KDE A ZA JAKÝCH PODMÍNEK

Sledováním indikátorů udržitelného rozvoje se v ČR zabývá Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj s libozvučnou zkratkou TIMUR (což je také název zastřešujícího právního subjektu – o.s. TIMUR). TIMUR je společným projektem Ústavu pro ekopolitiku, Agentury Koniklec a Regionálního environmentálního centra ČR. Jejich cílem je poskytovat místním samosprávám odbornou a metodickou asistenci při sledování evropských indikátorů a také přímo pomáhat se získáváním dat potřebných pro naplnění jednotlivých indikátorů.

Partnerem TIMUR se může stát město, mikroregion či kraj, jež má zájem sledovat aktivity a jevy dějící se na jeho území pomocí indikátorů. K tomu, aby se město stalo partnerem, je nutné schválení partnerství Radou nebo Zastupitelstvem města, stanovení odpovědné kontaktní osoby, zvolení nejméně jednoho (lépe alespoň tři) indikátorů ze sady ECI, které bude město sledovat a dále rovněž výběr specifického indikátoru ve spolupráci s veřejností za asistence o.s. TIMUR.

Jaké má sledování společných evropských indikátorů pod hlavičkou TIMUR výhody?

- Členství umožňuje mezi městy výměnu informací a zkušeností v oblasti udržitelného rozvoje
- Může v budoucnu přispět k dosažitelnosti nejrůznějších finančních zdrojů EU, zejména strukturálních fondů určených pro podporu oblasti udržitelného rozvoje na místní úrovni

Tento projekt je spolufinancován ze zdrojů
Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

- Pro zapojení stačí na začátku jediný sledovaný indikátor, pro který se samospráva může rozhodnout, část indikátorů lze naplnit pomocí již existujících dat
- Konzultační a metodická pomoc je poskytována bezplatně
- Představení indikátorů veřejnosti přináší městu publicitu a prestiž
- Indikátory umožňují identifikovat případná slabá místa v rozvoji měst
- Dobré výsledky mohou ukázat na dobrou práci volených zástupců občanů.

Josef Novák Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., TIMUR

V Ústí nad Labem začal rekvalifikační kurz „FUNDRAISER“

Co znamená být fundraiserem?

Slovo „fundraising“ slyšíme stále častěji, většinou v souvislosti s fungováním občanských organizací. Přesto pro něj neexistuje jednoslovný český překlad. Zjednodušeně práce fundraisera spočívá v hledání a získávání prostředků na projekty a činnost organizací. Ve skutečnosti se však neomezuje jen na to, jak a kde sehnat peníze. Fundraiser je pracovník, který se věnuje strategickému plánování, měl by umět uvážlivě plánovat budoucí kroky a postavení organizace na několik let dopředu, zvažovat vnější trendy a příležitosti pro rozvoj organizace, správně vybírat potenciální dárcy a dlouhodobě s nimi spolupracovat. Měl by umět ostatní mimo jiné přesvědčit, že daná organizace je potřebnou součástí společnosti a její lidé jsou schopni řešit důležité problémy. A v neposlední řadě inspiruje ostatní k dobrým skutkům – ať už tím, že věnují peníze, nebo „jenom“ svůj čas, důvěru a zájem.

Zdroj: Co je fundraising, České centrum fundraisingu, Jana Ledvinová

V úterý po Velikonocích začal v ústeckém Domě dětí a mládeže rekvalifikační kurz „FUNDRAISER – financování projektů zaměřených na rozvoj obce/regionu v mezích udržitelnosti“, jehož pořadatelem je Ústav pro ekopolitiku, o.p.s. (ÚEP). Kurz s hodinovou dotací 120 hodin má akreditaci Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy. Vzhledem k netrpělivému očekávání otevření výzev v rámci programovacího období 2007 – 2013 pro Strukturální fondy EU tak ÚEP reaguje na potřebu obcí zvýšit jejich schopnost v oblasti získávání podpory pro nové projekty. Úspěšní absolventi kurzu obdrží „Osvědčení o rekvalifikaci“ pro činnost „Projektový manažer“. Kurz probíhá ve třech týdnech rozprostřených do tří měsíců (duben – červen), kromě samotné výuky jsou účastníkům v mezidobích poskytovány konzultace prostřednictvím emailu.

První modul je zaměřen na problematiku projektu a jeho náležitostí, metody využívané při projektování, fáze životního cyklu projektu a projektový management vč. problematiky vícezdrojového financování. Druhý modul je věnován metodám fundraisingu, tedy způsobům, kterými lze zajistit financování projektů, zabývá se jednotlivými zdroji financí podle typu (granty/dotace od institucí, dary a jiné příspěvky od firem, individuální dary, veřejné sbírky apod.), prací se zadávací dokumentací různých typů, nechybí ani prezentace příkladů z praxe. Závěr druhého modulu je věnován přehledu dostupných informačních zdrojů a právním předpisům, které se k fundraisingu vztahují. Ve třetím modulu se účastníci naučí, jak pro přípravu projektů a vyplňování žádostí efektivně využít výpočetní techniku a jak vyhledávat a využívat informace o zdrojích financí dostupné na Internetu. Největší pozornost je v průběhu celého kurzu věnována zdrojům EU.

Pro úspěšné absolvování kurzu je třeba složit závěrečnou zkoušku, která sestává z písemného testu z probrané látky a praktické části zkoušky, v níž mají účastníci za úkol podle zadaných podmínek zpracovat svůj vlastní projekt na zvolené téma. Projekt každý

zpracovává v průběhu celého kurzu, cílem třetího modulu je mj. vytvořit elektronický výstup vlastního projektu.

Kurz je koncipován interaktivně, účastníci si probranou látku osvojují při praktických cvičeních a úkolech ve skupinách i samostatně. Přínosem pro účastníky je i možnost sdílení dosavadních zkušeností z kolegy a kolegyněmi z jiných obcí a měst. Velkou výhodou kurzu je důraz na individuální přístup k účastníkům, a to zejména při plnění praktické části závěrečné zkoušky – zpracování vlastního projektu.

Místní koordinátoři z partnerských městech zapojených do projektu „Ústecko – živý region“ mají kurz zdarma. Ostatní účastníci kurzu zaplatili kurzovné. Úspěšní účastníci obdrží Osvědčení o rekvalifikaci podle vyhl. MŠMT č. 524/2004 Sb.

Ústecký kurz navštěvuje celkem 9 účastníků, což je maximální počet. Vzhledem k velkému zájmu se do konce roku 2007 předpokládá opakování kurzu také v dalších krajích České republiky. Pro bližší informace se obračejte na martina.pribylova@ekopolitika.cz.

Martina Příbylová Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

UDRŽITELNÝ ROZVOJ ÚSTECKÉHO KRAJE II

Základní charakteristika – zdravotnictví a sociální péče

Základní zdravotnickou péči zajišťuje v Ústeckém kraji síť ambulantních zařízení a lékáren. Akutní lékařskou péči poskytovalo 20 nemocnic s 5 485 lůžky (ČSÚ, 2005). Nejvýznamnějším zdravotnickým zařízením je Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem a nemocnice v Mostě. Následnou a rehabilitační péči zajišťovalo 13 odborných léčebných ústavů s 1 411 lůžky, z toho pro dlouhodobě nemocné je určeno 6 léčebeň (LDN) se 477 lůžky. V kraji bylo dále registrováno 320 samostatných ordinací praktických lékařů pro dospělé, 158 samostatných ordinací praktických lékařů pro děti a dorost, 372 stomatologů, 111 gynekologů, 436 specialistů, 274 ostatních samostatných zdravotnických zařízení a 185 lékáren a výdejen.

Oblast sociální péče byla v Ústeckém kraji v r. 2005 pokryta aktivitami 13 ústavů sociální péče pro dospělé, které disponovaly celkem 863 místy (v porovnání s rokem 2004 ubylo v těchto zařízeních 98, tj. 10,2 % míst) 21 ústavů sociální péče pro mládež s 1 189 místy (rovněž v ústavech tohoto typu poklesl meziročně počet míst o 355, tj. o 23 %).

Dalšími institucemi zabezpečujícími sociální služby byly domovy důchodců (36 zařízení s 4 142 místy), domovy – penzióny pro důchodce (22 zařízení s 1 640 místy), domy s pečovatelskou službou (72 domů s 2 485 bytovými jednotkami), ostatní zařízení sociální péče (14 zařízení s 759 místy) a dětské domovy (22 zařízení s 1 003 místy).

Tento projekt je spolufinancován ze zdrojů Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

Nízká sociálně-ekonomická úroveň obyvatelstva kraje je druhotnou příčinou vysoké kriminality, alkoholové i nealkoholové toxikománie, vysokého počtu venerických chorob. Ústecký kraj je oblastí s nejvyšším podílem nekompletních a nefunkčních rodin s těžkým dopadem do sociální oblasti jak v dětském, tak v seniorském věku. Vzhledem k historicky známé dlouhodobé devastaci životního prostředí kraje způsobené chemickým průmyslem, povrchovou těžbou uhlí i těžbou dalších nerostných surovin, koncentrací skládek odpadů včetně nebezpečných, vlivem emisních a imisních zátěží z průmyslové výroby a v posledních letech také ze silniční dopravy dochází i ke kumulaci zdravotních rizik (poruchy týkající se mechanismu imunity, nádorová onemocnění, nemoci oběhové soustavy zahrnující srdce a cévy, nemoci dýchací soustavy alergická onemocnění a další) oproti jiným regionům České republiky.

Mimo jiné i z hlediska poskytování zdravotní péče a sociálních služeb jsou velmi významné současné trendy demografického vývoje v Ústeckém kraji. Přirozený přírůstek obyvatelstva, tedy rozdíl mezi počtem živě narozených dětí a celkovým počtem zemřelých osob ve sledovaném období a v daném území, zůstává v Ústeckém kraji již delší dobu záporný (-947 v roce 2001, -916 v roce 2003 a -226 v roce 2005), i když počet živě narozených dětí v posledních dvou letech mírně stoupá, zatímco počet zemřelých osob v podstatě stagnuje. Přirozený pokles počtu obyvatel je kompenzován přírůstkem stěhováním (+2 072 v roce 2003 a +1 266 v roce 2005).

Pro změny věkové struktury obyvatelstva je charakteristické celkové stárnutí populace. Mezi lety 2004 – 2005 počet dětí v kategorii 0 – 4 roky o 784, tj. o 1,9 %. U věkové kategorie 0 – 14 let však došlo ve stejném období k celkovému poklesu počtu obyvatel o 1 796 osob, tj. o 1,4 %. Počet občanů evidovaných ve věkové kategorii 65 a více let se naopak zvýšil o 1 988 osob, tj. o 2 %. Podíl této věkové skupiny z celkového počtu obyvatel kraje v r. 2005 dosahoval 12,6 % (v ČR 14,2 %). Index stárnutí, který vyjadřuje poměr počtu osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 – 14 let, vzrostl v Ústeckém kraji mezi lety 2004 – 2005 ze 77,6 na 80,2. Je tedy zřejmé, že v Ústeckém kraji kontinuálně roste počet seniorů, kteří budou dříve či později potřebovat častější a nákladnější zdravotní péči a v mnoha případech budou tvořit většinu klientely tzv. následné zdravotní péče i klienty zařízení, která jsou součástí regionálního systému sociálních služeb. Vzhledem ke specifickým problémům věkové skupiny 65 a více let je do budoucna nutné zřizovat zařízení s akcentací na geriatrickou problematiku.

Faktory negativně ovlivňující udržitelný rozvoj v oblasti zdravotnictví a sociální péče

V Ústeckém kraji připadá na jednoho lékaře 302 osob, v celostátním měřítku je tento poměr výrazně nižší a činí pouze 273 osob. Neúnosně vysoké jsou počty lékařů v předdůchodovém i důchodovém věku v některých oborech. Problematický pro další rozvoj sektoru zdravotnictví je stálý odliv kvalifikovaných lékařů z nemocnic do privátní sféry nebo do větších nemocnic, do jiných regionů (především do Prahy) a hlavně do zahraničí.

Nedostatečné jsou v Ústeckém kraji kapacity pro poskytování následné zdravotní péče (podle údajů z r. 2005 zde chybělo 292 lůžek). Situace je nevyhovující zejména na Ústecku, kde se projevuje deficit lůžek ošetrovatelského typu, na Chomutovsku, kde ošetrovatelská lůžka zcela chybí a na Mostecku s neuspokojivým počtem lůžek následné péče. V kraji není dostatečně rozvinutá síť ambulantních a alternativních sociálních služeb včetně poskytování domácí péče, evidentní je deficit zařízení pro alkoholiky a toxikomany. Významnými faktory, které negativně ovlivňují udržitelnost rozvoje kraje také v oblasti zdravotnictví a sociální péče jsou vysoká sociální zanedbanost a nepříznivost některých skupin obyvatel a velmi vysoká nezaměstnanost.

Základní charakteristika – ekonomika, průmysl a doprava

Ústeckým krajem prochází významná rozvojová osa OS2 Praha–Ústí nad Labem–hranice ČR (Dresden) vymezená správními obvody obcí s rozšířenou působností (ORP) s výraznou vazbou na důležité dopravní cesty. Nachází se zde také rozvojová oblast OB6 Ústí nad Labem vymezená správními obvody ORP Ústí nad Labem a Teplice, ve kterých se projevují zvýšené požadavky na změny v území z důvodů soustředění aktivit mezinárodního a republikového významu a těch, které svým významem přesahují území jednoho kraje. Rozvojové osy a rozvojové oblasti byly definovány Politikou územního rozvoje České republiky schválenou usnesením vlády č.561 ze dne 17. května 2006.

Rozvojová oblast představuje silnou koncentraci obyvatelstva a ekonomických činností, z nichž převážná část má republikový význam. Podporujícím faktorem rozvoje je existující poloha na I. tranzitním železničním koridoru a připravované napojení na dálnici D8 Praha–Ústí nad Labem–SRN. Při rozhodování o měnách v území je v budoucnu nezbytné striktně respektovat následující podmínky:

- zlepšovat podmínky pro příznivé životní prostředí;
- chránit lázeňské funkce Teplic;
- podporovat využívání „brownfields“.

Z hlediska ekonomické charakteristiky Ústecký kraj stále patří v celorepublikovém měřítku ke krajům velmi problematickým. Klíčovým ukazatelem vývoje ekonomiky je hrubý domácí produkt. Představuje souhrn hodnot přidaných zpracování ve všech odvětvích v činnostech považovaných v systému národního účetnictví za produktivní (tj. včetně služeb tržní i netržní povahy). Používá se pro měření výkonnosti celé ekonomiky. Slouží ke srovnání míry ekonomického rozvoje dané země, respektive jednotlivých regionů.

Hrubý domácí produkt vytvářený Ústeckým krajem má od roku 1995 stoupající hodnotu, která v roce 2005 dosáhla úrovně 193 614 mil. Kč, což při přepočtu bylo 235 260 Kč na jednoho obyvatele. Tento přepočtený ukazatel zařazuje kraj až na 10. místo v porovnání s ostatními regiony České republiky. Ústecký kraj se na tvorbě celostátního hrubého domácího produktu podílí pouze 6,5 %, v přepočtu na jednoho obyvatele dosahuje cca. 49 % průměrné výše HDP v Evropské unii a 81,1 % republikového průměru, což představuje třetí nejnižší úroveň mezi kraji České republiky. Negativní je i dlouhodobý vývoj v oblasti zaměstnanosti a průměrné výše mzdy. Míra ekonomické aktivity, která vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob populace starších 15-ti let, v kraji od roku 1993 postupně klesala ze 63,7 % až na 59,1 % v roce 2003, poté mírně rostla a v roce 2005 dosáhla 60,4 %. Mírně tak převyšuje hodnotu tohoto ukazatele udávanou za Českou republiku, která činila 59,4 %. Míra zaměstnanosti, která udává podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15-ti letých a starších, v roce 2005 byla 51,7 % a řadila Ústecký kraj na 13. místo v žebříčku českých regionů o 1,4 % před Moravskoslezským krajem.

Pro Ústecký kraj je charakteristické nerovnoměrné rozložení průmyslových aktivit v území. Silně industrializovaná je hlavně jeho centrální a severozápadní část, na rozdíl od průmyslem méně saturovaného jihu a jihozápadu. Významným delší dobu se projevujícím trendem je zmenšování průměrné velikosti podniků.

Tento projekt je spolufinancován ze zdrojů
Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

Přes státem proklamovanou podporu malému a střednímu podnikání a vytváření nových pracovních příležitostí se posledních třech letech v regionu snížil počet samostatně hospodařících rolníků, počet soukromých podnikatelů stagnuje a jen mírně se zvýšilo množství zaregistrovaných obchodních společností.

Neuspokojivý stav ekonomiky se projevuje mimo jiné také ve stavebnictví, především pak v bytové výstavbě. V roce 2005 se Ústecký kraj podle absolutního počtu zahájených staveb bytů (1 385), rozestavěných bytů (6 635) a dokončených bytů (1 042) řadil společně s Karlovarským a Libereckým krajem na poslední tři místa v České republice. Srovnávací standardizovaný indikátor vztahující počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel regionu, jehož výsledná hodnota za Ústecký kraj činila 1,27 byl v uvedeném roce nejnižší ze všech čtrnácti hodnocených krajů České republiky.

Pozitivní je kontinuálně rostoucí počet modernizovaných bytů (237 v r. 2000, 342 v r. 2003 a 765 v r. 2005), který naznačuje udržitelný směr rozvoje založený na preferenci revitalizace bytových „brownfields“ před novou výstavbou na zelené louce.

Síť dopravních cest v regionu je velmi hustá a podle oficiálních údajů ji v roce 2005 tvořilo celkem 4 174 km silnic a dálnic (z toho 65,9 % silnic III. třídy) a 1 020 km železničních tratí, které jsou doplněny velkým množstvím místních komunikací. Hustota silničních a železničních dopravních cest byla v Ústeckém kraji (společně se Středočeským krajem, včetně hl. m. Prahy) nejvyšší v České republice a dosahovala 0,97 km dopravních cest na 1 km² území a hodnotu celostátního průměru 0,83 km/km² významně převyšovala.

Takto hustá dopravní síť bude neustále vyžadovat vysoké výdaje z veřejných rozpočtů na údržbu, rekonstrukce a modernizace. Také z těchto ryze ekonomických důvodů je zcela neobhajitelná výstavba „Plavebního stupně Děčín“, resp. dvou jezů na Labi v Malém Březně a v Prostředním Žlebu prosazovaná některými zájmovými skupinami jako podmínka dalšího rozvoje lodní dopravy. Investiční náklady jsou odhadovány na 5 až 13 miliard korun bez toho, aby byl zohledněn fakt, že pomalá a nepružná lodní doprava není v podmínkách České republiky s předimenzovanou sítí dopravních cest konkurenceschopná a že v r. 2005 zajišťovala pouze 1,3 % z celkových přepravních výkonů v nákladní dopravě. Dosud nikdo jednoznačně nevedl, jakého podílu v přepravě nákladů vynaložením výše uvedených prostředků dosáhneme a zda tato investice bude z hlediska přínosů vůbec efektivní.

Ke 31. 12. 2005 bylo v regionu evidováno celkem 394 232 motorových vozidel, tj. 0,48 na jednoho obyvatele. Jen na zajištění tzv. „dopravy v klidu“, tedy na parkování těchto vozidel je nezbytná plocha cca 2,5 km². Údaje o nákladní přepravě zahrnující vývoz, dovoz a dopravu zboží v rámci území kraje dokumentují dlouhodobě neudržitelný stav, kdy z celkového množství 75 104 tis. tun nákladů bylo 75,9 % přepraveno po silnici.

Dopravní obslužnost byla v r. 2005 zajištěna 14 142 vlakovými spoji a 24 131 spoji veřejné autobusové dopravy. Neustále však klesá nejen počet cestujících přepravovaných vlaky či autobusovými linkami, ale také těch, kteří využívají systémy městské hromadné dopravy – mezi roky 2002 a 2005 o 45,6 % na 113 mil. osob.

Faktory negativně ovlivňující udržitelný rozvoj v oblasti ekonomiky, průmyslu a dopravy

Podniky v Ústeckém kraji minimálně spolupracují s existujícími kapacitami v oblasti výzkumu a vývoje i se středními a vysokými školami při přizpůsobování studijních programů aktuálním potřebám jednotlivých producentů i kraje. Počet nově vznikajících malých a středních podniků je velmi nízký a nemožňuje významným způsobem snižovat nezaměstnanost a stabilizovat ji na dlouhodobě udržitelné úrovni.

Struktura většiny průmyslové výroby v Ústeckém kraji ani vzdáleně neodpovídá požadavkům strategických dokumentů EU i ČR preferujících vysoké přidané hodnoty sofistikovaných výrobků, používání nejlepších dostupných technik minimálně poškozujících životní prostředí a zdůrazňujících nutnost zásadního snížení materiálové a energetické náročnosti ekonomiky. Velmi vysoká hustota silničních a železničních dopravních cest je příčinou extrémní fragmentace krajiny i významného narušení její ekologické stability a negativních změn energetické a vláhové bilance.

Celá železniční síť a zejména I. tranzitní železniční koridor nejsou dostatečně efektivně využívány v důsledku nezapočítávání externalit do celkové ceny dopravy. Externí náklady spojené s poškozováním infrastruktury, s důsledky dopravních nehod, s ekologickými škodami, se zhoršováním zdravotního stavu obyvatelstva i náklady související s kongescemi stále platí místo skutečného uživatele daného způsobu dopravy jiná osoba nebo společnost jako celek. Nejsou využívány ani regulativní nástroje, které by pomohly změnit nepříznivé podíly přepravních výkonů ve prospěch environmentálně šetrnějších způsobů dopravy.

Tomáš Gremlica Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

ÚSTECKÝ ČTVRTLETNÍK

Zpravodaj - projektu „Ústecko - živý region“

vydává za finanční pomoci Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR:

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

Adresa: Kateřinská 26, 120 00 Praha 2;

Telefon/Fax: 224 826 593

WWW: <http://www.ekopolitika.cz/>

E-mail: iep@ekopolitika.cz

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s. vítá Vaše dotazy, názory a připomínky.

Obracejte se, prosím, na Mgr. Barbora Šafářovou

tel: 224 828 557

E-mail: barbora.safarova@ekopolitika.cz

Více informací o realizaci projektu lze nalézt na webových stránkách realizátora projektu: <http://www.ekopolitika.cz>

Partnery projektu jsou:

Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj (TIMUR)

<http://www.timur.cz/>

Asociace neziskových organizací Ústeckého kraje (ANOUK)

<http://www.volny.cz/anouk/>

Krajský úřad Ústeckého kraje

<http://www.kr-ustecky.cz/>

Tento projekt je spolufinancován ze zdrojů Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

